

Kirje

10.6.2026

VN/6966/2019
VN/6966/2019-TEM-140

Jakelussa mainituille

UUDISTUVA JA OSAAVA SUOMI 2021–2027 EU:N ALUE- JA RAKENNEPOLITIIKAN OHJELMAN ALUEELLISTEN RAHOITUSSUUNNITELMIEN VALMISTELU VUODELLE 2027 JA KYSELY MAAKUNTIEN LIITTOJEN MÄÄRÄRAHATARPEESTA

Alueiden kehittämisestä ja Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan toimeenpanosta annetun lain (756/2021, toimeenpanolaki) 20 §:n mukaan maakunnan yhteistyöryhmän tehtäviin kuuluu hyväksyä toimeenpanolain 29 §:n 3 momentissa tarkoitettu EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellinen rahoitussuunnitelma ja siihen sisältyvät rahoituksen painopisteet.

Rahoitussuunnitelmissa kuvataan Suomen alue- ja rakennepolitiikan varojen alueellinen kohdentaminen. Rahoituksen kohdentaminen kuvataan toimintalinjoittain, erityistavoitteittain ja viranomaisittain seuraavaksi vuodeksi hallintoviranomaisen ilmoittaman maakunnittaisen kulmaluvun perusteella. Ehdotus on tarkoitettu otettavaksi huomioon varojen jakoa valmisteltaessa. Hallintoviranomaisella on oikeus poiketa alueiden ehdotuksesta ohjelman täysipainoisen toteutumisen varmistamiseksi. Lisäksi suunnitelmassa ilmoitetaan arvio kuntarahoituksesta ja muusta julkisesta rahoituksesta toimintalinjoittain, erityistavoitteittain ja viranomaisittain. Rahoitussuunnitelmassa voidaan esittää myös mahdollinen varojen kohdentaminen ylimaakunnalliseen toimintaan ja ilmoittaa tähän toimintaan sovittu välittävä toimielin.

Maakuntien liitot vastaavat Euroopan unionin alue- ja rakennepolitiikan ohjelman alueellisten rahoitussuunnitelmien valmistelusta. Liitot tekevät valmistelun tiiviissä yhteistyössä erityisesti elinvoimakeskusten kanssa, mutta myös muiden alueellisten kumppaneiden kanssa. Rahoitussuunnitelman valmistelussa keskeistä on yhteistyö elinvoimakeskusten kanssa siten, että myös alueella välittävänä toimielimenä toimiva elinvoimakeskus on mukana keskusteluissa.

Euroopan komissio on hyväksynyt Suomen alue- ja rakennepolitiikan ohjelman Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 toukokuussa 2022. Euroopan komissio hyväksyi Oikeudenmukaisen siirtymän rahaston osaksi ohjelmaa joulukuussa 2022 sekä ReArm-ohjelmamuutoksen, jolla ohjelmaan lisättiin puolustusta tukevat Turvallinen Suomi -toimintalinjat 8 ja 9, helmikuussa 2026.

Ajankohtaista materiaalia ohjelman käynnistymisestä ja toimeenpanosta tallennetaan Teamsissa ylläpidettävään AURA-aineistopankkiin.

1. Alueellisia rahoitussuunnitelmia 2027 koskeva esitys (EAKR-, ESR+- ja JTF-rahoitus)

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Työ- ja elinkeinoministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 32
00023 Valtioneuvosto

Aleksanterinkatu 4
Helsinki

0295 16001
+358 295 16001

kirjaamo.tem@gov.fi
www.tem.fi

Ohjelman suuntaaminen

Varojen käyttö tulee suunnitella Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelman sisällön ja tavoitteiden mukaisesti, JTF:ssä lisäksi maakuntien laatimien alueellisten siirtymäsuunnitelmien pohjalta. Sekä elinvoimakeskukset että maakunnan liitot toimivat rahoittajina EAKR:n osalta toimintalinjoilla 1, 2 ja 3 ja JTF:n osalta toimintalinjalla 7, mikä on huomioitava EAKR- ja JTF-rahoitusesityksissä. Alueiden kehittämistä ja EU:n alue- ja rakennepoliittikkaa koskevat säädökset eivät tuo muutosta viranomaisten toimivaltaan.

Varojen käyttöä suunnitellessaan maakuntien liittoja suositellaan huomioimaan myös maakuntien yhteisissä ALKE-keskusteluissa esille tuotuja kärkeä, ideoita ja tarpeita sekä teollisuuspoliittisesti keskeisiä alueellisia näkökulmia ohjelman toteutumisen kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla.

Itäisen ja pohjoisen Suomen ohjelmat käynnistyivät keväällä 2025. Varojen käyttöä suunnitellessaan maakuntien liittoja suositellaan huomioimaan ohjelman teemat ja toimenpiteet erityisesti laajempien maakuntien yhteisten kokonaisuuksien aikaansaamiseksi.

Maakunnissa tulee vuoden mittaan seurata valtuuden käyttötilannetta eri viranomaisissa sekä tarvittaessa tehdä valtuussiirtoja maakuntien sisällä.

Ohjelman rahoitustaulukot

Vuoden 2027 täytettävät rahoitustaulukot ovat liitteenä 1a. Vuoden 2027 alueellista EU-rahoitusta koskevat indikatiiviset esitykset laaditaan toimintalinjoittain ja erityistavoitteittain kaikkien maakuntien liittojen ja elinvoimakeskusten osalta. Taulukkoon 1a sisällytetään kulmalukujen (liite 2a) mukaiset myöntämisvaltuuksien määrät (milj. euroa). Rahoitussuunnitelmissa käsitellään EAKR- ja ESR+- ja JTF-rahoitusta. Rahoitussuunnitelma koskee vain EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelman alueellista osiota. Kestävän kaupunkikehittämisen ja valtakunnallisten teemojen rahoitusta ei käsitellä alueellisissa rahoitussuunnitelmissa.

EU:n ja valtion rahoituksen lisäksi ilmoitetaan arvio kuntarahoituksesta ja muusta julkisesta rahoituksesta. EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelman kansallisesta julkisesta rahoituksesta valtion vastinrahoitus kattaa 75 % ja 25 % on kunta- ja muuta julkista rahoitusta. Hankkeiden käynnistytksen tukemiseksi kuntarahan vaateesta voidaan joustaa hankkeiden, toimintalinjojen ja rahastojen välillä. Omarahoitusta edellytetään hankkeilta voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Ennen yhteistyöryhmien päätöksiä rahoitussuunnitelmien esitykset tulee toimittaa RR-elinvoimakeskusten ja Etelä-Suomessa (Kanta-Häme, Kymenlaakso, Päijät-Häme, Varsinais-Suomi) Uudenmaan liiton tarkasteluun. Myös suuralueittain koordinoitu tarkastelu esim. kunta- ja muun julkisen rahoituksen joustojen toteuttamisen näkökulmasta on tarpeen.

EU-osarahoitussuhde riippuu rahoituksen alueluokasta. Toimintalinjoilla 1, 2 ja 4 siirtymäalueiden (muu Suomi pl. Uusimaa) ja pohjoisen harvan asutuksen alueen (IP-alue) EU-osarahoitussuhde on 60 % julkisesta rahoituksesta. Kehittyneiden alueiden (Uudenmaan maakuntakehys) EU-osarahoitussuhde on 40 % julkisesta rahoituksesta. EAKR-toimintalinjalla 3 on ainoastaan pohjoisen harvan asutuksen alueen rahoitusta (EU-osarahoitussuhde 60 %). ESR+-toimintalinjalla 5 EU-osarahoitussuhde on kaikissa alueluokissa 95 %. JTF-rahoitus kohdistuu kokonaisuudessaan EU:n alue- ja rakennepoliittikan ohjelman alueelliseen osioon, jossa EU-osarahoitussuhde on 70 % julkisesta rahoituksesta.

Vuoden 2027 rahoitussuunnitelmien laadinnassa maakuntien tulee käyttää seuraavia toimintalinjojen ja erityistavoitteiden osuuksia (prosentit EU-rahoituksen osuuksia; huom. ohjelmanmuutoksen myötä muuttuneet ESR+-prosentit alleiviivattu):

EAKR: TL 1 (IP 62 %, ELSA 67 %): ET 1.i: 42,5 %, ET 1.ii: 15 % ET 1.iii: 42,5 %
EAKR: TL 2 (IP 30 %, ELSA 33 %): ET 2.i: 42,5 %, ET 2.iv: 15 % ET 2.vi: 42,5 %
EAKR: TL 3 (IP 8 %): ET 3.ii 100 %

ESR+: TL 4 (92 %): ET 4.a: 35 %, ET 4.g: 35 % ET 4.h 30 %
ESR+: TL 5 (8 %): ET 5.h: 100 %

JTF: TL 7 (100 %)

JTF:n EAKR- ja ESR+ -tyyppiset toimenpiteet jaotellaan indikatiivisesti ko. tukitoimiluokien perusteella.

Maakunta voi poiketa näistä ohjelmatasolle suunnitelluista osuuksista, jos vastaavasti jokin toinen maakunta painottaa omia osuuksiaan kompensoivasti. Lisäksi osuudet voivat joustaa eri vuosien välillä.

Maakuntakohtaisten osuuksien laskennassa voi hyödyntää aputaulukkoa alueellisen rahoitus-suunnitelman laadintaa varten (liite 3). Aputaulukkoon on laskettu esimerkki, joka ei kuvaa täsmällisesti minkään maakunnan tilannetta. Eri maakunnissa käytettävistä erilaisista rahoitusosuuksista johtuen aputaulukkoa käytettäessä tulee tarkistaa oikeat ko. maakunnassa käytössä olevat prosentit ja tarvittaessa muokata taulukkoa ko. maakunnan tilannetta kuvaavalla tavalla. Toimintalinja- ja erityistavoitetaso suunnitelmissa voi käyttää aputaulukossa valmiina olevia prosenttiosuuksia, tai jos esim. jossakin maakunnassa jonkun toimintalinjan/erityistavoitteen osuuden suunnitellaan toteutuvan poikkeavasti ja se kompensoidaan muutoin, aputaulukossa olevista osuuksista voidaan poiketa. Viranomaisten väliset ja sisäiset osuudet ovat aputaulukossa puhtaasti laskennallisia esimerkkejä ("50 %") ja ne tulee korvata todellisen tilanteen mukaisiksi.

ESR+ -toimintalinjan 5 EU-osarahoitussuhde poikkeaa muista ja sen laskentakaavat ovat aputaulukossa erilaisia. Osuuksien täsmäyttämiseksi ESR+ -toimintalinjan 4 joitakin rahoitusosuuksia tulee vastaavasti kompensoida. Aputaulukossa esitetty tapa on vain esimerkki, ja varsinainen suunnitelma tulee tehdä todellisen tilanteen mukaisella tavalla.

Kuntarahaa ei välttämättä kerry tasaisesti kaikista toimenpiteistä, joten aputaulukon eri sarakkeissa kuntarahasuunnitelmat voivat todellisuudessa vaihdella siten, että kunta+muun julkisen rahoituksen tavoite yhteensä (25 %) täyttyy. Muun julkisen osuutta ei ole esimerkklaskelmassa laskettu erikseen. Jos on tiedossa, että ko. toimenpiteissä kertyy nimenomaan muuta julkista rahoitusta, sen voi taulukossa eritellä siten, että kunta+muun julkisen osuus on yhteensä 25 %. Aputaulukkoa voi käyttää taustalaskennassa, mutta lopulliset palautettavat rahoitussuunnitelmat ilmoitetaan taulukossa 1a.

Kulmaluvut 2027

Liitteessä 2a ovat EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman EAKR:n, ESR+:n ja JTF:n vuoden 2027 aluerahoituksen kulmaluvut maakunnittain: EU-osuudet ja valtion osuudet rahastoittain alueellisen rahoituksen osalta (milj. euroa). Kulmalukuihin ei sisälly tekninen tuki, kaupunkikehittämisen varat eikä valtakunnallisten teemojen varat. Tiedoksi toimitetaan myös indikaatiivinen arvio aluerahoituksen jakaantumisesta maakunnittain 2021–2027 (liite 4), jota on täydennetty edellisvuotiseen versioon verrattuna vuoden 2027 osalta helmikuussa 2026 voimaan tulleen ohjelmanmuutoksen pohjalta.

Ohjelmanmuutos vaikuttaa ohjelman eri rahoituskehyksiin eri tavoin. Tähän tulee välittävissä toimitelmissä varautua siten, että sidontoja ja varauksia ei tule tehdä aiemman rahoitussuunnitelmaohjeistuksen indikaatiivista aluerahoituksen jakaantumista kuvaavan taulukon mukaan (TEM:n kirje 6.6.2024 VN/6966/2019-TEM-80, liite 4) vuosia 2026 ja 2027 koskeville osuuksille. **Vuoden 2027 valtuuksiin kohdistuvat tulevat hankehaut sekä valtuuksien käyttö alueellisessa rahoituksessa tulee suunnitella tämän kirjeen liitteissä 2a ja 4 mainittujen vuoden 2027 rahoitusosuuksien puitteissa.**

EAKR:ssä noin 65,54 % ja ESR+:ssa noin 47,36 % Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kumulatiivista myöntämisvaltuuksista tulee kohdistua NSPA-alueen kehykseen. Mikäli välittävän toimitelimen kumulatiivinen toteuma tähän mennessä eroaa tästä prosenttiosuudesta, tulevissa rahoituspäätöksissä alueluokkamäärityksiin tulee kiinnittää erityistä huomiota ja tarvittaessa lisätä mahdollisuuksien mukaan vajaaksi jääneen alueluokan osuutta, jotta ohjelmakauden loppuun mennessä molempiin alueluokkiin on kohdistunut rahoitusta prosenttiosuuden mukainen määrä.

EAKR-kaupunkikehittämisen ekosysteemisopimusvarojen osalta sidontoja ja varauksia voi tehdä kuten tähänkin mennessä, sillä ohjelmanmuutos ei kohdistu tälle kokonaisuudelle määritellyn osuuteen (EAKR-asetus art. 11, kohdat 2 ja 3).

Ohjelmanmuutoksen myötä ohjelmakauden toimeenpano-aika jatkuu vuoden pidempään, eli hankkeiden toteutusajan tulee päättyä viimeistään 31.8.2030. Myös tämä näkökulma on hyvä huomioida rahoituksen ajoittamista suunniteltaessa kahden ohjelmakauden taitekohdassa.

2. Alueellisten rahoitussuunnitelmien 2027 valmistelu-aikataulu

Maakunnan yhteistyöryhmien hyväksymät vuoden 2026 EU:n alue- ja rakennepolitiikan alueelliset JTF-rahoitus suunnitelmat pyydetään toimittamaan **30.10.2026 mennessä** sähköpostilla (taulukot excel-muodossa) osoitteeseen rakennerahastot@gov.fi.

3. Maakuntakohtaisten tuotos- ja tulostavoitteiden asettaminen

Tulosvastuun varmistamiseksi maakuntia pyydetään kaikkien rahastojen osalta asettamaan maakuntakohtaiset tuotos- ja tulostavoitteet kumulatiivisesti EAKR:n ja ESR+:n osalta vuosille 2021–2027 ja JTF:n osalta vuosille 2022–2027. Lisäksi maakunnat voivat tarvittaessa muuttaa koko ohjelmakauden tavoitetta vuodelle 2029. ESR+:n osalta tavoitteet asetetaan kappalemäärinä, joista johdetaan prosentit.

EURA- 2021 –tietojärjestelmän toteumaraportit 15 ja 18 ovat käytettävissä tavoiteasetantaa varten. Molemmat raportit sisältävät valtuustason 2 tiedon (maakuntakehys/ylimaakunnallinen/valtakunnallinen). Raportti 15 sisältää ESR+- ja JTF, TYOS –hankkeiden osallistujatiedot. Käytettävissä ovat myös tulosindikaattoriraportit 103 ja 105. Molemmat raportit sisältävät valtuustason 2 tiedot.

ESR+:n osalta prosentteina asetetut tavoitteet perustuvat edellisen ohjelmakauden toteumiin kappalemäärinä. Kappalemäärät ovat nähtävillä Tiimeriin täytettävien taulukoiden ohessa tavoitteiden mahdollista tarkentamista varten.

Mikäli edellisenä vuonna asetettuihin tavoitteisiin on jälkikäteen ilmaantunut tarkennustarpeita, voi tarkennuksen tehdä huomioimalla muutokset nyt asetettavissa kumulatiivisissa tavoitteissa. Tarkennustarpeita ovat voineet aiheuttaa esimerkiksi toiselle välittävälle toimielimelle siirretyn valtuuden vaikutukset indikaattoritavoitteisiin.

Maakuntakohtaiset tuotos- ja tulostavoitteet kumulatiivisesti asetetaan samassa aikataulussa rahoitus suunnitelman kanssa **30.10.2026 mennessä**. Tavoitetiedot toimitetaan **Tiimerissä sijaitseviin yhteisiin taulukoihin**. **Mikäli maakuntien liitoilla on tiedossaan muutoksia Tiimeriin tallennus- tai katseluoikeuksia omaaviin henkilöihin (joita voivat olla myös RR-elinvoimakeskusten edustajat), pyydetään muutokset toimittamaan** osoitteeseen hvo.tem@gov.fi. Maakuntien liitot valmistelevat taulukoiden tiedot yhteistyössä elinvoimakeskusten ja RR-elinvoimakeskusten kanssa.

4. Määräraharave maakuntien liitoissa

Työ- ja elinkeinoministeriö irrottaa hankerahoituksen maksatuksia varten määrärahaa ennakoivasti maksatusten etenemisen pohjalta. **Maakuntien liittoja pyydetään ilmoittamaan maksumäärärahan tarve loppuvuonna 2026 ja alkuvuonna 2027 sekä laatimaan maksatusarvio tulevien vuosien määrärahairrotusten suunnittelua varten liitteessä 5a (EAKR) ja 5b (JTF) ja palauttamaan tiedot 31.8.2026 mennessä** osoitteeseen rakennerahastot@gov.fi. Arviota laadittaessa apuna voi hyödyntää esimerkiksi EURA 2021 –tietojärjestelmän raportteja 3 (Hakemusten ja hankkeiden perustiedot) ja 6 (Suunniteltu, varattu ja sidottu EU-rahoitus hankkeittain). Arviossa huomioidaan eriteltynä tarve ennakkomaksatuksia sekä varsinaisia maksatuspäätöksiä varten.

Tarvearvioita tehtäessä tulee huomioida jo irrotetun maksumäärärahan määrä sekä ajantasaistaa tarvearvio sen mukaan, minkä verran vuosi sitten ilmoitetun tarvearvion mukaisista esityksistä on irrotettu arvion tekoajankohtaan mennessä.

Arviota tarkistetaan lähtökohtaisesti vuosittain. Työ- ja elinkeinoministeriö seuraa maksatusten etenemistä ja maksumäärärahan tarvetta maakuntien liitoissa EURA 2021 -tietojärjestelmässä. Maksumäärärahaa irrotetaan liittojen tekemien arvioiden/esitysten pohjalta ja työ- ja elinkeinoministeriössä tehtävän maksatusten etenemisen seurannan pohjalta. Maksumäärärahaa voidaan irrottaa maakuntien liitoille tarpeen vaatiessa myös muussa kuin vuosisuunnitelman mukaisessa aikataulussa.

Maakuntien liitot maksavat maksut tuen saajille liittojen omien maksuliikennejärjestelmien kautta. Maakuntien liitot merkitsevät EURA 2021 –tietojärjestelmään jokaisen tuen saajalle tehtävän maksun, myös mahdollisen ennakkomaksun, jälkeen todellisen maksupäivän ajantasaisesti. EURA 2021 –tietojärjestelmä lähettää myös muistutuksia maksupäivätiedon kirjaamisesta.

5. Lisätietoja

Rahoitusuunnitelma, jakamattomat valtuudet ja määrärahatarve: erityisasiantuntija Päivi Poikola (029 504 7278), EAKR: erityisasiantuntija Harri Ahlgren (029 506 4930), ESR+: erityisasiantuntija Lauri Kallio (029 504 7033), JTF: erityisasiantuntija Kaisu Koivula (029 504 7447), tulos- ja tuotostavoitteet: erityisasiantuntija Milla Ohrankämmen (029 504 9282).

Sähköpostiosoitteet: etunimi.sukunimi@gov.fi.

Aluekehitysjohtaja

Johanna Osenius

Erityisasiantuntija

Päivi Poikola

Liitteet	Liite 1 (a ja b): Rahoitusuunnitelmalomake 2027 Liite 2 (a ja b): Maakuntakohtaiset kulmaluvut 2027 Liite 3: Aputaulukko alueellisen rahoitusuunnitelman laadintaa varten Liite 4: Indikaatiivinen aluerahoituksen jakaantuminen maakunnittain 2021–2027 Liite 5: (a ja b): Määrärahatarve maakunnan liitossa (EAKR; JTF)
Jakelu	Etelä-Karjalan liitto Etelä-Pohjanmaan liitto Hämeen liitto Kainuun liitto Keski-Pohjanmaan liitto Keski-Suomen liitto Kymenlaakson liitto Lapin liitto Pirkanmaan liitto Pohjanmaan liitto Pohjois-Karjalan maakuntaliitto Pohjois-Pohjanmaan liitto Pohjois-Savon liitto Päijät-Hämeen liitto Uudenmaan liitto - Nylands förbund Varsinais-Suomen liitto Satakunnan liitto Etelä-Savon maakuntaliitto Elinvoimakeskukset
Tiedoksi	YM Ympäristöministeriö LVM Liikenne- ja viestintäministeriö STM Sosiaali- ja terveysministeriö VM Valtiovarainministeriö VM VVC Tarkastusviranomaisyksikkö OKM Opetus- ja kulttuuriministeriö MMM Maa- ja metsätalousministeriö PLM Puolustusministeriö Väylävirasto Rakennerahastot/TEM TEM AKO Alueet ja kasvupalvelut -osasto, Tiina Korhonen TEM AKO Johdon tuki, Tarja Pyöriä TEM HEHA EU-kirjanpito toiminto, Minna Härkönen TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Johanna Osenius TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Petri Haapalainen TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Harri Ahlgren

TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Lauri Kallio
TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Kaisu Koivula
TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Hanna-Maria Urjankangas
TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Petra Stenfors
TEM AKO Elinvoimaiset alueet, Satu Tolonen
TEM AKO AURA-hallintoviranomainen, Petra Metsälä
TEM AKO AURA-hallintoviranomainen, Jenni Hyvärinen
TEM AKO AURA-hallintoviranomainen, Ritva Autio
TEM AKO AURA-hallintoviranomainen, Kaisa Saarinen
TEM AKO AURA-hallintoviranomainen, Jukka Partanen
TEM AKO AURA-hallintoviranomainen, Nina Järvensivu
TEM AKO AURA-hallintoviranomainen, Keijo Hämäläinen
TEM AKO AURA-hallintoviranomainen, Milla Ohrankämmen
TEM AKO Elinkeinot ja aluehallinto, Marko Laiho
TEM AKO Elinkeinot ja aluehallinto, Jaana Valkokallio
TEM AKO Elinkeinot ja aluehallinto, Sirpa Hautala
TEM AKO Elinkeinot ja aluehallinto, Jukka Keinänen
TEM TAR Sisäinen tarkastus, Juha Pekka Niemi
TEM OHJY Ohjausyksikkö, Jukka Nummikoski
TEM HEHA Taloushallinto, Taina Vähimaa

VN/6966/2019-TEM-140

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: